

GAZET'A TRANSILVANIEI.

Gazet'a esse de 2 ori: Mercuria si Sambet'a, F'iea una data pe septemana, — Pretiulu: pe 1 anu 10 . v. a. Pentru tieri esterne 15 . sun. pe unu anu séu 45 doideceri, or 8 galbini si 8 doideceri mon. sunatoria. Se prenumera la postale c. r., si pe la DD. corespondenti. — Pentru serie ad. de 10 vorbe mari séu mici inserate se ceru 8 cr. Tacs'a timbrala e 30 cr. de fiacare publicare. Fara depunerea acestui pretiu inainte nu se voru mai primi publicari

Nr. 55.

Brasiovu, 14. Juliu 1863.

Anulu XXV.

MONARCHIA AUSTRIACA.

Proprietatea de pamentu si natiunalitatea.

In alte tieri de multu vedemu, ca in contra unoru asemenea rele a le trecutului, s'a ivitu o reactia energica. In secluri culturale si chiaru in cele semibarbare din Europ'a, clas'a misera alérge la orasie, pentru ca acolo bratiile sunt mai bine platite, si unu contra-cursu m'ena pe cei avuti la tiéra.

Dar óre avutii nostrii renuntiat-au la traditiunile de mai 'nainte, ce ii léga de capital'a tieriei natale, si a le strainiloru; urmédia ei óre currentului unei economii sanatóse ce se simte in alte parti?

Din nenorocire nu; si éta pentru ce nu avemu si pana candu nu vomu avea — capitaluri.

Intielegu trebuintia de a atrage capitalurile, inse nu intielegu, ca aceasta trebuintia este neconditionata. Se facemu o deosebire intre trebuintiele tieriei si ale natiunei. Tier'a, cá pamentu si obiectu de esplotatiune, are o trebuintia neconditionata de capitalu pentru a produce. Dar natiunea, care se afla in proprietatea pamentului tieriei si 'lu lucrédia bine séu reu, produce inse destulu pentru trábuintiele sale, ba si ceva prisosu, vediendu ca pamentulu ar putea produce de 5 ori atata cu intrevenirea unui capitalu strainu, inse cu conditi'a, cá strainulu se espropriedie pe fii ei din mosii si se le caute apoi acesti straini dupa regulele sciintiei, — credu ca sub asemenea conditie, natiunea cu indignatiune ar declina „puterniculu ajutoriu alu capitaleloru straine“ si ar preferi mai bine a fi de 5 ori mai seraca dar proprietara a pamentului, de catu espropriata in tier'a sa, a privi cumu mosiile, ce au fostu odinióra a le filorú ei, mai tardiu voru produce nouiloru proprietari de 5 ori mai multu. Ce folosu? acestu mai multu, totu nu ar fi alu ei. Tier'a romana nu ar fia Romaniloru; si daca póte si-ar mai pastra numirea, acésta ar fi numai o numire tolerata de nouii proprietari pana la o ocaziune óre-care.

Dice citatulu articulu alu Independintiei: „Credemu ca cu catu voru fi mai multi capitalisti in tiéra si cu catu pamentulu nostru va dobendi mai mare valóre, cu atatu avuti'a natiunala va fi mai mare si va cresce, si astufeliu vomu fi in stare a face acele lucrari si acele institutiuni care desvoltédia o natiune, o pune pe calea progresului si a civilisatiunei si o face puternica si mare.“

Daca voru veni capitalisti multi in tiéra, acestia se intielege, ca voru fi straini. Ei nu voru veni numai de placere séu de ardóra, cá tier'a romaniloru se aiba capitaluri multe, ci pentru cá se espropriedie pe actualii proprietari. Cá proprietari si cá capitalisti, voru increde ei óre siguranti'a munciei lorú a fi supusa arbitriului nostru legislativu, far' de a cere, de a pretinde cu dreptu cuventu, cá se se impartiesca din puterea de a dispune preste sórtea tieriei, carea atunci va fi identica cu averea lorú?

Nu, de siguru ca nu voru incredintia economi'a si destinele tieriei in manile celoru, cari departe de a-i dá stabilitate, in lungulu intervalu pe candu au fostu arbitrii ei, au facutu totulu pentru cá siguranti'a se nu

se inradacine in tiéra, si nici in timpulu abusuriloru nu si-au pututu cumpani astufeliu economi'a cá se nu-si pérdia si mostenirea dela parintii lorú, ci dupa o viatia fara gloria, fara marinimia, fara jertfe pentru ceea ce este bunuu si formosu, se vedu astadi ruinati de datori, ci cersindu misericordia strainiloru cá se vina si se-i scape de sarcina proprietatiei de imobile, carea pe candu in alte parti este purtata cu orgoliu si cu religiositate si e unu sorgentu de inavutire: la noi a devenitu o povara si o cauza de seracia pentru unii din marii nostrii proprietari.

Pentru cá se aiba pamentulu mai mare valóre, trebe mai 'nainte de tóte, cá tier'a se aiba mai mare sigurantia.

In manile proprietariloru de pamentu sta puterea legislatiunei si prin acésta si influinti'a asupra guvernului tieriei. De ce dar, intardia de trii ani a linisti tier'a satisfacundu trebuintielorú interne si radicundu onóra ei prin o demna representatiune in afara?

Daca anca nu suntemu in stare de a face acele lucrari si institutiuni, care desvoltédia o natiune „si o pune — dupa cumu dice Independinti'a — pe calea progresului, a civilisatiunei si o face puternica si mare“ — cine este de vina?

Negresitu aceia, cari sunt chiamati a face tóte aceste, si nu numai ca nu facu, dar prin insinuirile lorú tendentióse s'au silitu a ne discredita in strainatate. Puneti man'a pe acesti inimici a-i onórei si a-i averei natiunale, si luandui la raspundere, pe cine credeti ca veti descoperi? Mai toti acestia sunt proprietari mari! Cercetati cine sunt cei, cari precumu amu vediutu, au secatu prin absentismu averea natiunei? Nimeni, ca nici nu póte absentia altulu de catu din proprietarii mari!

Ce cestiune a deschisu totudeaun'a, cá si acumu, pórt'a amestecului strainu in trebile tieriei, din care cauza nu putemu „fi mari si tari“ dupa cumu voiesce Independinti'a? — Aceea cestiune este a ocuparei tronuriloru. — Cine sunt candidatii, cari se batu dela ele, si ocupate fiindu se aliédia pentru cá se restórne pe celu ce se afla tronandu? — Sunt totu proprietari mari!

Cine sunt acei Catilinari, cari dupa ce prin o ne-productivitate economica si prin intrigi politice costatóre si-au ruinatú starea mostenita séu adunata adesea fara binecuventarea dreptului, astadi striga tare ca nu e sigurantia de avere si de persóna pentruca ei strimtorédia datorasi? — Sunt totu din proprietari mari!

De vreme ce acestia au fostu si sunt legislatori si guvernatorii tieriei, si din acestu dreptu nu au voitu se impartasiésca unu cercu mai mare alu natiunei: prin acésta fapta chiaru s'au facutu si sunt singuri responsabili pentru nenorocirea ei. Cu totu dreptulu dar putemu intrebá: de ce nenorocire pricinuita de ómeni a patimitu tier'a, carea se nu póta fi imputata lorú?

Astadi chiaru voru se venda mosiile la straini. Se credemu, ca numai pentru aceea, ca in casulu, candu aru poté cumpará si strainii, valórea mosiiloru lorú s'aru mari. Datori venduti, cumu sunt, DDloru totu nu potú scapá prin o asemenea mesura de datorasi, daca nu care-cumva se voru diafenderisi din ver'o alta parte de tóte datorile — precumu au mai cerutu anca

in acestu secolu dela Rusi'a. Dar daca voru se vende moisiile la straini, nu se gandescu la urmatorii lor? Cu catu se va ure'a pretiulu mosiiloru prin intrevenera strainiloru, cu atatu pentru fii si nepotii lor se ingreunedia putintia de a mai redeveni proprietari. Si ore acestu blastamu lasatu urma-siloru, nu este mai greu de catu e castigulu momentanu din banii strainului? (Va urmá.)

Brasiovu. Combinatiuni politice cu referintia la romani. (Urmare din Nr. tr.)

Mai in scurtu ca planulu celu nou nouletiu alu D. Kossuth este leitulu politicu frate cu republic'a ideala a lui Plato, ba elu este chiaru temeli'a pe care se se póta realiza odata acea republica cu atatu mai virtosu, ca repositulu filosofu astépta prea de multu la sinulu Proserpinei si era timpu cá dupa doua mii si mai bine de ani se se afle cineva, care se implinésca si dorinti'a lui cu care inchisese ochii sermanulu.

Vedeti ce incantati si fermecati sântemu noi de sublimemele idei ale Dlui presiedinte alu emigratiunii! Apoi se mai dica numai partit'a dsale, ca noi nu simpátisamu cu domni'a sa!

Déca totusi noi mai avemu unu mititelu scrupulu, pentrucá se nu sarimu acum indata dreptu in susu de bucuria, aceast'a se se esplice numai din acea impregiurare earasi pucinu insemnatóre, cumca judecandu dupa tóte informatiunile cate amu trasu si noi cá de doua luni incóce, aristocratia magiara, partit'a lui Szemere si anca alte cateva partite custatóre in Ungari'a si Transilvani'a mai bine voiescu mórtea, decatu cá se suferé vreodata infintiarea proieptului Kossuthianu si deslipirea Ungariei de catra Austri'a; eara aceast'a nu din alta cauza, decatu ca, precum au bunatate a nio spune mai multe jurnale magiare, natiunea magiara nu avuse, nu va avea nici in viitoru alta proptea, altu scutu aparatoru in contra panslavismului si a panromanismului, decatu numai pe elementulu germanu si pe gubernulu austriacu. Deci si compatriotulu nostru Kolozsvári Közlöny in Nr. seu 104 din 8. Juliu dedicá acestei cestiuni unu articulu, carele nu si pregeta a enumerá pe largu tóte acelea pericule cate amerintia Ungariei si Austriei din partea popóreloru serbesci si totuodata din a daco-romaniloru, carii dupa opiniunea dlui s'au pusu in cointielegere cu bulgarii, cu emigratii magiari si poloni, cu rusii, cu egiptenii si ce mai scimu noi cu cine, pentrucá se tréca dreptu prin inim'a Ungariei.

Intr'aceea onorabili cititori voru face bine, déca voru citi susu atinsulu articulu intregu, pentrucá se nu pérda nimiculu din fermeculu retoricu alu aceluasi, eara noi ne pastramu pentru altadata a'i scóte dulceati'a lui.

Asia Kölöny scrie:

Cestiunea resariteana se naltia pe di ce merge cá unu noru totu mai greu pe suprafaça. Acei, carii cauta in fundulu acestei cestiuni presimtu ceva misteriosu in animele lor cu atatu mai virtosu, ca acum nu mai e nici fama desiérta nici vreunu secretu, cumca partit'a revolutionaria serbésca conspira cu nou'a Romania, cu Bulgari'a, cu emigratiunea magiara si polóna; cumca serbii din graniti'a militara a Ungariei (Slavoniei si Croatiei) isi dau pe faça simpatiile lor cu privire la evenimentele din Serbi'a si ca aprópe la 100 emigranti romani s'au inrolatu intre voluntarii serbi; cumca in postulu ministeriului de resboiu se afla unu frantiosu nascutu; ca cabinetele, rusescu, italianu si frantiosu nu mai voru se apere pe turci, ba inca trecundu cu vederea tractatele europene celu dela Adrianopole din 1829 si celu dela Parisu din 1856 ele pretindu acum, cá Pórt'a se si scótiá afara trupele de garnisóna din cetatile serbesci si asia se asigure cu atatu mai bine pusetiunea independinta a Serbiei. Eata inse, ca in același timpu se vede o miscare noua la partit'a italiana ce se numescu a actiunii (alui Mazini), se aude ca societatile secrete italiene inroléza pe ascunsu, eara cabinetulu italianu nu le póte descoperi, pentruca, precum se da cu socotél'a, nu voiesce se le descopere. Intre acestea Austri'a fortifica cu totuadinsulu lini'a dela Mincio si cu tóte asigurările de pace venite din partea cabinetului italianu se teme de unu atacu. Acela, care va computá tóte acestea impregiurari la unu locu, i se pune si fara voi'a sa intrebarea: Oare cunoscut'a programa alui Kossuth esita (deunadi) in interesulu confederatiunii danubiane de josu, nu este post'a nainte mergatóre a cestiunii resaritene, precum a fostu carticic'a lui Laguerroniere a cestiunii itale romane?

„Oesterr. Ztg.“ aduce tóte acestea miscari in legaminte strinsa unele cu altele. Acelu jurnalulu si vede in resaritu activitatea revolutiunii europene incoronate, arata program'a lui Kossuth, in care privesce ór'a cea din urma a regatului si a corónei s. Stefanu, eara pe magiarii ii imbarbata, cá tienen-

duse strinsu de Austri'a, se apere intregitatea regatului unguurescu.

„Ne bucurámu (dice K. Közlöny), ca in cele din urma Oest. Zeitung cá jurnalulu centralisticu ce este, recunósce nemarginit'a importantia a intregitati regatulu unguurescu. Bine ar fi fostu, déca politic'a lor de mai nainte ar fi naintatu in aceast'a direptiune, cá intregitatea regatului prin iritarea pretensiuniloru de nationalitati separate se nu devina la starea unei corabii destramate, la a carei reparatura nu scimu déca fortunele amerintiatóre ne voru mai lasá timpu liberu.

Póte fi ca o actiune iute si determinata ar potea anca derege multu, pentrucá importantele eveniminte care stau pe aprópe cá se erumpa, se nu gasésca pe Austri'a si pe regatulu unguurescu nepregutite.

Ceea ce colcaie in resaritu, nu este lucru nou. Suntu cativa ani decandu audiramu despre acea charta, carea ar schimoá faça politica a regiuniloru danubiane, nu s'a nascutu de astadi. Numai politicii prea ageru vedietori sunt in stare de a judebá, pana incatu o asemenea consideratiune amerintia pe Austri'a si incatu pe Ungari'a. Atata inse este adeveru, ca pe catu timpu regatulu nostru in luptele cele sterpe suferite pentru unitatea sa isi perdu puterile, increderea reciproca si speranti'a de impaciuire, in același timpu cestiunea resariteana a crescutu vediendu cu ochii, si eata acum elementele acelea, care suntu chiamate a si jocarolele sale in aceasta cestiune, au si inceputu a se separá. (Va urmá.)

Brasiovu, 25 Juliu. Apropiinduse diu'a adunarii generale a membriloru Asociatiunei pentru literatur'a si cultur'a poporului romanu, precumu si primei espusetiuni nationale incepura a concurge fratii nostri din tóte partile, eara obiectele espusetiunei tocma acum se gramadescu mai tare cu sosirea lor. Din multimea, diversitatea si felurimea obiectelor sosite pana acum, si cari representéza binisioru industri'a nóstra, si va puté face veruce óspetu, care va cerceta acésta intreprindere, o idea clara despre starea culturei romanului in industria si arte, care ne va implé animele de bucuria si ne va duce la convictiunea, ca romanulu chiaru si numai cu industri'a pastrata dela strabuni póte pretinde unu locu onorificu intre natiunile industrióse. Vomu amaná a ne da judecat'a despre cualitatile obiectelor pana acum sosite pana la deschiderea espusetiunei, candu censorii denumiti (juri) isi voru da judecat'a competentá despre tóte, cate merita premiare, lauda publica.

Pe lenga alte puneri la cale, se facu si datornicele pregatiri pentru primirea Escelentiei Sale D. Episcopu si Presiedinte alu Asociatiunei Andreiu Barone Schiaguna, care dupa cumu scimu, va sosi mane in 26 la inclinarea dilei. Dorinti'a de a ne vedé pe multu pretiuitulu si veneratulu nostru Archiereu in sinulu nostru este si fú ferbinte si generala; si primirea anca va fi catu se póte de splendida si caldurósa. Escelenti'a Sa D. Metropolitu Alesandru St. Siulutiu, anca se afla restauratu si va veni la actele acestea nationali Dumineca. — Ddieu sei aduca sanetosi! — Dintre fratii nostri vecini anca concurgu mai multi cá ospeti privitori la aceste acte nationale; si credemu, ca si Em. Sa Parintele Metropolitu alu Ungro-Valachici va cerceta Brasiovulu dela vecin'a apa minerala din Elöpatok pe dilele acestea. —

D. St. Tr. Lauriani, veneratulu barbatu literatoru alu natiunei nóstre, anca se afla intre noi, dinpreuna cu renumitululu poetulu nationalu si literatoru G. Sion.

Ne face mare bucuria si placere si generós'a Damicela Elis'a Circa, care deprinsa si instructa in art'a musicei instrumentale de renumitululu profesoru alu conservatoriului din Vien'a D. Hellmerberger, cá o violinista fórte bine inaintata si ecerciatá avú amórea si zelulu nationalu, asi intrempe cursulu si a veni din Vien'a, unde si continua art'a acésta, spre a da unu concertu cu vióra in folosulu comunu. Jun'a nóstra artista va dovedi, catu talentu si cata decsteritate posedé romanulu in artea, in care strabunii lui escelá cu atata preferintia si speramu, ca ospetii si publiculu de faça voru avé placerea a vedé si o virtuósa violinista dintre noi.

Scirea, ca inalt. Presidic alu guberniului a aprobatu denumirea membriloru onorari esteri ai Asociatiunei nóstre, anca e bine venita inaintea adunarei generale. Deci pana acumu are Asociatiunea 552 de membri.

— Descrierea certelor confiniare scl. (Inchieri din Nr. tr.) „In contra ordinatiunei acesteia au recursu comunele sasesci si aceast'a e acumu obiectulu inaltei decideri.

Acestea fapte ale comunelor romane fura totudeauna aratate, cá demne de pedépsa dupa dreptu, totudeauna s'au datu plansori pentru conturbarea proprietatii. Comun'a Pin-

tiu a castigatu in contra comunei Neposu dote resolutiuni judecatoresci consunatorie pentru restituirea in factic'a sa stare posesionabila de mai inainte pana la linia de granitia reambulata in an. 1851 (subtu absolutismu) in contra carora com. Neposu a intardiéu cu darea recursului de revisiune si din deregatoria fú respinsa, eara in contra acestei respingeri neci s'au luat recursu, neci s'a cerutu restituire."

„Si r. guvernii, cá foru suprem judecatorescu a opritu prin telegrafu esecutarea acestei sentintie definitive judecatoresci, care se concesse in prim'a instantia, (de magistratulu sasu pentru sasi) si acest'a pana la deciderea in instantia ultima. Rotululu de acte diace anca in instantia prima.

„R. Guvernii a luat magistratulu Bistritianu competenti'a judecatiei penale si a predat'o la forulu judecatorescu din Muresiu Osiorheiu; comisiunea judecatiei criminale tramisa, n'au trasu neci macaru pe unulu dintre multii criminali si neci macaru la arestu de cercetare; si eata urmarile acestei ordinatiuni, ca in 30. Iuniu 1862 mai multi feldrani adunati cu pusci, lance, sape, furci de feru si securi inarmati au navalitu asupra sasiloru din Jadu, carii lucrá pe locurile loru de cucurudiu, pe care ei le lucrasera acuma si anca de timpuri nesciute incóce, leau facutu mari stricatiuni trupesci, au puscatu asuprale din tufete si iau luat in góna pana in departare de o 1/2 óra dela satulu Jadu. — Si tocma in aceasta ordinatiune diace semanti'a cea roditóre la conflicte sangeróse neinterupte, pentruca locurile lucrate estimpu cu puterea de comunele romane dincóce de linia horvathiana diacu acolo, unde sasii singuru 'si potu adapá vitele si ei slau cautatu locuri de acestea inadinsu. Prin urmare séu sasii nu 'si potu folosi pasiunea loru, séu, pe lenga tóta bun'a grigia, in semanaturile romaniloru facute estimpu cu puterea acolo, si fara voia se face stricatiune prin vitele loru (ale sasiloru); si conflictele sangeróse nu voru incetá."

Acest'a e cuprinsulu din memorialulu deputatiunei sasesci din Vien'a; si dupa timpul banchetului, care ilu dede cas'a deputatiloru in Vien'a la deputatiunea natiunei sasesci in 16./7. va stirni multa si caldurósa simpathia si' asupra causei acesteia, déca nu se voru luá mesuri timpurie de apararea dreptului din partea Rocneniloru.

In rescriptulu imperatescu din 27. Augustu 1861, prin care se otaresce posesiunea granitiaria, se recunoscú proprietatea f. granitiari, care o au avutu inainte séu li sa datu cu redicarea granitiei; acum comisiunea sivecovician a desemnatu atunci graniti'a intre sasi si militari chiaru pe culmea muntiloru, de unde se desparte decursulu apelor, lini'a, de care se tienu pe dreptu Rocnenii. Ce mai incupe dara atata sucitura si cabalismu spre a rapi proprietatea f. granitiari pana la linia Sivecovician, de óre ce si orbulu anca vede, ca sasii numai in timpii de influentia sasésca au uneltitu tóte celelalte linie, fara cá romanii se le fi recunoscutu vreodata de drepte, fiindca ei se tienu si adi totu de linia loru demarcatá la redicarea regimentului, in a carei proprietate se interescu si prin rescriptulu imper. din 27, Augustu 1861, care dice, ca tóte pamenturile avute mainainte séu intrate cu militarizarea in posesiunea comunelor granitiare suntu ale loru proprietate nedisputavera. Apoi pana a nu fi venitii sasii pe acolo, óre ab immemoriali a cui posesiune se fia fostu acele locuri, déca prim'a comisiune si in an. 1765 a fostu silita a recunócoe, ca pana la linia Sivecovitiana se cuvine Rocneniloru? Eará mandatulu reg. Sigismundu si alu lui Stiboriu, le relegamu intre cele, cari disputá totu dreptulu de proprietate alu romaniloru, déca nu erá catholici; apoi subtu ei potea sasii stórce cu bani si proprietatea lui Antichristu din remnulu lui Plutone, se tacu de usurpare pe suptu mana de noue linie demarcatorie. Numai unu stupidu ar poté crede, ca o linie de otaru poté se se asiedie pe verfulu ripelor celoru mai aprópe de Somesiu, cum pretindu sasii; ei marc'a indatinata ori ca trebuie se fia Somesiulu insulu, ceea ce sasii insii nu apera, or ca déca otarulu trece preste Somesiu trebuie se fia marca verfulu muntiloru, de unde decurge ap'a in Somesiu, ca dieu ripele si precipitiile in marginea lui nu merita neci a se trece Somesiulu nici a se numi cu nume de proprietate, ca nu e nemica decatu ripe si stançi; ear' déca se afla si satu din regimentu pe teritoriulu de peste Somesiu, apoi mai judece or ce judecatoriu, ca unde poté fi met'a cea drépta intre asemeni comune. Oare in instrumentulu de incorporatiune alu regelui Mathia din 1475 nu se afla aceasta demarcare descrisa? —

Red.

Beisiu in Juliu 1862. (C) In 26. Maiu a. o. scriesese-mi o corespondintia la „Concordia“ din Oradea mare, despre deputatinnea romana din Biharea, carea mersese la

Oradea, cá se intimpine pe Esc. Sa contele Mauritiu Pálffy, locutionintele reg. alu Ungariei.

Corespondintia acest'a fu reproducu parte intréga, parte in estrasu, si prin celelalte diarie romanesci din Transilvania; dar' mai tardiu fú si corésá prin fói'a oficiala „Sürgöny“ care publicá o corespondintia din Bud'a-Pest'a, ce continea o cuventare formalá, ce se dice, ca ni-arú fi vorbit'o noua Esc. Sa. Aceasta indreptare anca s'a reproducu atatu de catra Concordia, catu si de catra celelalte foi romane.

Scrietoriulu memoratei corespondintie indreptatorie dice, cumca scie din fonte siguru, ca Esc. Sa nea rostitu noua aceea cuventare ce o comunica d-lui; eu insé pe lunga tóta stim'a ce o nutrescu catra acele persóne ce s'au indatenatu a publicá cate ceva din Buda-Pesta in fói'a oficiala, — totusi in interesulu santului adeveru me semtiescu indatoratu a-i face urmatórele reflexiuni:

Eu anca amu scriu dupa fonte siguru, si acel'a a fostu chiaru gur'a respectiva, caci amu fostu unulu dintre membrii acelei deputatiuni catra care s'a vorbitu, si trebuie se marturisescu, — si intr'aceast'a sunt spriginitu de toti membrii deputatiunei — cumca in vorbirea publicata in „Sürgöny“ sunt multe cuvinte, care noua nu ni s'au spusu, si din contra din ce'a ce e capulu lucrului, si ni s'a spusu, nu se cuprinde totu in vorbirea lui Sürgöny.

Asia d. e. despre notari noua nu ni s'a disu neci unu cuventu. ceea ce e partea esentiala a vorbirei din Sürgöny; ni s'a spusu inse calea, pe care se póte introduce limb'a romana in comunitati, si ast'a amu dorit'o noi! ei dar despre acest'a tace Sürgöny-ul; ni s'a spusu de repetite ori, cumca in Ungaria nu esiste natiune privilegiata, si ast'a anca nu se afla in Sürgöny. 'Mi va iertá dara „Sürgöny“, decumva 'mi iéu voia a-lu rogá, se aiba bunatate a-si completá articolulu ce contine vorbirea cestionata, cu reproducerea celoru linee din Concordia Nr. 41, carii descriu procedur'a ce nia recomendatu Escelenti'a Sa la introducerea limbei. Si despre aceea póte fi pe deplinu convinsu, cumca asia s'a rostitu precum s'a scriu; de ast'a ne aducemu anca cu totii aminte prea bine, ca-ci dupa indepartarea Esc. Sale din seminaru amu chiaru discutatú despre acestu puntu cu M. M. Sale, Domnulu vicariu capitulare si canonicu Jos. P. Selagianu, D. canonicu si rectoru sem. Joane Pap, s. a. si anca Domnulu vicariu capitulare ne comentá cuvintele Escelentiei Sale, si ne aretá catu va fi de usioru de aci 'ncolo a introduce limb'a? ca nu se cere alta decatu unu recursu simplu lu judele cercualu. (Ceea ce inse vedemu, ca e cu totulu altucum).

Ceea ce se dice despre notari, de si nu ni s'a vorbitu, de va si remané totu atat'a. Póte ca ni s'aru fi disu si ast'a inse pana atunci nu fusese anca Esc. Sa informatu despre notari, carii aru fi in periculu de a-si perde pana pentru introducerea limbei, ca-ci nu erau anca d'acestia. Acum'a inse sunt, ca-ci Domnulu fostu jude supremu Petru Pavelu venindu dela Orade si sciindu ceea ce póte face, — a luat a mana mai multe protocóle, ce diaceau mai de multu la Dsa, si aprobandu introducerea limbei in mai multe notariate, a provocatu pe notari, cá in 8 dile se se dechiare de suntu in stare a lucrá romanescé séu bá. Ear' ei nu se se dechiareze la ce au fostu provocati, ci au alergatu la Orade, acolo mai scie Ddieu cu ce mediulóce au esoperatu nemicirea ordinatiunei d-lui P. P. si limb'a romana nu s'a introdusu anca in acele comunitati. De atunci incóce s'a escatu caus'a notariloru, si póte ca ei voru fi avutu lipsa de o declaratiune oficiala in favórea loru, ceea ce vedu, ca s'a si facutu. (Va rmá.)

TIAR'A ROMANEASCA. Bucuresci, 20. Juliu.

Dupa cum sciti, s'a fostu votatu in 31. Martiu de camera concessiunea pentru drumulu de feru asia numitu moldovanu DD. intreprindietori Mavrogeni si principele Leo Sapia devenira acuma a fi deplinu autorisati la aceasta intreprindere; fiindu ca Mari'a Sa Domnulu anca a sanctionatu aceea concessiune, care sa si publicatu prin Monitoru, cá si ceea data principelui Brancovanu. DD. Alessandru Odobeseu si N. Iliescu suntu denumiti de directori, celu d'antaiu la ministeriulu de cultu, alu doilea la celu de finantie.

Testamentulu lui Catargiu, dupa cum descopere „Independintia Belgica“ dovedesce, ca densulu avú mari simpatii catra Rusi'a, prin urmare si partit'a lui. — Mai antaiu D. Catargiu puse de esecutoru testamenutlui pe consululu Rusiei; apoi mai creaza in testamentu o institutiune de fete numai din plas'a boerime si acestu stabilimentu anca 'lu puse suptu supravighierea consuliloru Rusiei. La scól'a de Cadeti din

Potruburg anca a lasatu unu daru. — Ne aducemu aminte de cele ce seria mai deunadi unu jurnalul rusesc despre fatalitatea sortii natiunei ruse, elu adeca dicea, ca pana candu voru mai dominá in Rusi'a simpatiele straine, care le nutrescu veneticii din tóte tierile adunati in fruntea pamenteniloru, Rusi'a oricatu e de puternica, ea va merge, spre nenocirea natiunei, totu catra peirea sa, dar' Romani'a óre unde va mai ajunge, candu f'untasii ei barbati, cum fù si Catargiu lucra totu in soldulu strainiloru? —

Oare adeverata va fi scirea din „Korunk“ ou dat'a din 10. Iuliu, cumca tramisulu turcescu in caus'a scóterei tributului an. de 1,500,000 lei se re'tórse din Bucuresci cu buzzele imflate, fiindca i se denegá acestu tribut, pana candu turculu nu va rebonificá daun'a de 60 mil, lei facuta tierii prin ocupatiunea cea din urma? Caci de alta parte vedemu ca corabi'a de resboiu turc., in contra carei protestasera serbii se nu suie pe Dunare, fiindca dupa tractatulu de Parisu nu e ertatu, acum se preambila intre malurile Romaniei, fara cá se se incerce vreo protestare —

Legea rurala.

Votata de camer'a Romaniei in sedinti'a din 11. Juniu 1862 si adoptata cu majoritate de 62 in contra la 35 voturi*).

Cap I. Despre intocmirea teritoriala a comunelor rurale.

Art. 1. Spre a imbunatati starea locuitorilor sateni asiediati astadi pe mosiile proprietariloru, se face prin legiuirea de fa'cia odata pentru totudeauna si conformu art. 46 din conventiune revidi'a legii, care a regulatu pana acumu relatiunile proprietariloru de pamentu cu cultivatorii.

Art. 2. Tóte satele compuse de locuitorii supusi astadi pontului si asiediati pe mosiile proprietariloru, pe acelea ale statului, a tuturor manastiriloru si a tuturor asiediamintelor publice se constitue in comune.

Organisarea teritoriala a comunelor si regulele de statornicire a locuintiei sateniloru cultivatori, suntu determinate dupa cum mai josu se arata.

Art. 3. Fiecare proprietariu, care are astadi pe mosi'a sa unulu séu mai multe sate séu cotune, va ceda odata pentru totudeauna cu chiria perpetua pentru asiedierea si intocmirea teritoriala a comunei catimea de pamentu aratata la articolulu urmatoriu, in care catime va intrá si vatra satului.

Acestu locu va avé numirea de pamentu comunalu, va formá raz'a satului si va trebui se fia dela olalta (neintreputu).

Art. 4. Intinderea acestui locu ficsatu in proportiune cu numerulu locuitoriloru cultivatori, ce se voru gasi intrati la promulgarea acestei lege in renduial'a asiediamintului pana acum in vigóre, va fi de fiacare familia, trei pogóne la mosiile de campu*), doue pogóne la mosiile de mediulocu si unu pogonu si jumatare la mosiile de munte.

Aceasta clasificare a mosiiloru in aratatele trei zone se va face odata pentru totudeauna de catra consiliile generale dupa ce mai antaiu vor luá notitiunile statistice necesarie prin comisiuni speciale de esptisa ce le voru randui in fiacare districtu din circoscriptiunile loru respective.

Inse la mosiile strimte unde locuitorii ocupa o intindere de pamentu mai mica decatu aceea ce li se cedéza pentru

*) Pentrucá se scimu, cumu a multimitu séu nemultimitu legea acésta pe poporulu din Romani'a, trebue se vedemu si ceea ce a pretinsu minoritatea spre impacarea cu multimire a poporului agricolu in Principate; inse ne avendu la mana formularea dorintieloru si a pretinsiuniloru loru, din tóte cate s'au scrisu si vorbitu despre acesta cuestiune din partea minoritatii aflamu, ca acésta pretinde:

a) Inpropriarirea completa a tieraniloru pe tóte pogónele legiuite, ce le posedu in puterea legii sustatórie, si acésta pe lenga o drépta desdaunare a stapanului de mosie;

b) Stapanulu de mosie se fia oblegatu a cede pentru insuratiei doue din trei parti ale mosiei, dupa cum suna legea;

c) Reclamandu mosierulu, ca in manile tieraniloru se afla mai multu de 2/3. din mosiea sa, se i se faca dreptu; inse tieraniloru apoi se li se dee acelasiu numeru de pogóne pe proprietatile monastiresoi si pe pamentulu statului.

d) Comunele se aiba totudeauna preferintia la cumperarea locuriloru, ce learu vinde vreunulu din tieranii din Romani'a; deci din legea rurala de susu se vedemu, cumu se impaca acéstea dorintie, pentrucá se scimu judeca despre maturitatea cea restrinsa a majoritatii celei egoistice; care nu traiesce in véculu de acumu, ci totu in vécurile cele domnite de feudalismuri si de legi elastice. * R.

comuna prin acestu articolu: Comunele se voru formá numai pe intinderea de pamentu ce ocupa astazi locuitorii.

Earu la acele mosii, care suntu atatu de strimte, incatu lesandu comunei teritoriulu otaritu prin acestu articolu s'aru coprinde tóte pamenturile cultivate ale mosiei, acolo se va da locuitoriloru dreptu teritoriu comunalu, numai pamenturile ce le au ingradite prin pregiurulu locuintiei loru, ear restulu pana la implinirea pogóneloru otarite prin acestu articolu, pentru infintiarea comunei, se va da de proprietariu, déca va avé de unde, in alte locuri si necultivate intr'o parte a mosiei.

Déca inse prin acele ingradiri s'aru ocupá tóte locurile cultivate ale mosiei, atuncea proprietariulu va dá locuitoriloru pe lunga locuintiele loru, pentru infintiarea teritoriala a comunei, numai loculu de casa si gradin'a de legumi si de pometuri, iaru pentru restulu pana la implinirea pogóneloru otarite prin acestu articolu se va urmá dupa cum s'au aratatu la aliniatulu precedentu.

Acei din locuitorii cultivatori séu meseriasi, carii la promulgarea acestei legiuri se voru aflá asiediati cu casele loru pe mosiulu proprietariloru, fara se fia facutu claca séu pontu dupa legea abrogata, aceea voru priimi numai 400 stangini patrati la campu si 300 la munte in teritoriulu comunalu.

Cedarea pamentului comunalu se va face in form'a unui actu de invoiéla intre proprietari si consiliulu comunalu. Acestu actu se va face in doua esemplare, unulu pentru proprietariu si altulu pentru comuna si va cuprinde catimea rentei anuale ce are a se plati de catra comuna proprietarului, intinderea pamentului concedatu, se va adeveri succesivu de subprefectulu locului, de prefectu si de tribunalulu districtului, si proprietariulu ilu va puté trece prin giru la alte fe'cie, cá ori ce alta valóre.

Art. 5. Locurile libere (sterpe) printre casele locuitoriloru, voru fi socotite in rendulu pamentului comunalu, aratatu la art. 4 din acésta legiuiro, daca anca proprietariulu la deosebirea locului comunalu, va voi se opréscu pe séma s'a din acele locuri sterpe, atunci le va scadea din pamentulu comunalu, si le va imprejmu, daca ar' voi se nu fia pascute de vitele locuitoriloru.

Privire preste totu.

Caus'a Serbiei incepe a fi obiectu de conferintie diplomatica. Austri'a au tramisu o nota la Angli'a, in care se dechiara, ca vrea a fi reprezentata si ea la conferintiele din Constantinopole in caus'a Serbiei si a Muntenegrului inse sub conditiune, déca acestea conferintie nu voru trece la alte cause europene, precum neci la cea orientala. Cabinetulu austriacu face si concessiunea la dorintiele lui Palmerstonu, cá se póta fi in conferintie si reprezentantulu Italiei, sperandu dela Anglia pentru aceasta concedere o condemna privintia de alte dati.

„Tem. Z.“ inse scrie, ca din Parisu sozi in Belgradu dragomanulu Budovski si aduse informatiuni pentru consulu. Principele Mihailu ad. primi incuragiarea din partea Franciei si a Rusiei, ca va fi spriginitu si garantatu intru drepturile si pretensiunile sale cele drepte, numai elu anca se lucre in favórea montenegreniloru si Bosniaciloru; conlucrandu la casu de lipsa spre aperarea loru.

„Patria“ francesca anca vorbesce, cam in intielesulu acest'a si ordonantiele principelui Mihailu de a ocupá granitiile Bosniace si Bulgare cu tunuri, precum si punerea pe picioru de resboiu a irtregei armate nationale; apoi apropiarea turciloru pana la marginea Serbiei calcandule granitia acestora, tóte acestea impregiurari combinate cu unu transportu de arme rusesci la Serbi'a pe la Galati si Bucuresci? si cu legionulu de strainii ce se formédia in Serbi'a nu mai lasa indoiéla, ca in scurtu va erumpe unu re'boiu infricosiatu in partea aceast'a, déca nu voru succede bine conferintiele.

*) Pogonulu de 1296 stangini patrati fiacare stanginu de 2 metre.

Luni in 28. séra intre 6 si 7 óre se va da unu concertu de musica instrumentala si vocala de catra diletantii si diletantele romane.

Josef Leitinger ospetariu la Baile romane de aburu se recomanda cu eftinatatea si buneti'a victualeloru. 50, 60, 80 cr. 3, 4, 5 fercule.